

TÜRKİYE SUUDİ ARABİSTAN STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

"Sivil Diplomasi Kapasite İnşası:
Sektörel ve Finansal Derinleşme"

TASAM

TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

tasam.org

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - SUUDİ ARABİSTAN STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme”

(Türkiye - Suudi Arabistan)

Türkiye; 80 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihi, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

Suudi Arabistan ise Asya’yı Afrika’ya ve Akdeniz’i Hint Okyanusu’na bağlayan bölgedeki stratejik konumu, Arap ve İslam dünyasındaki öncü rolü, 30 milyon’a yaklaşan dinamik nüfusu, doğal kaynakları, kanıtlanmış dünya petrol rezervlerinin yaklaşık % 20’si ile enerjide öncü ülke oluşu, turizm ve insan kaynakları açısından sahip olduğu ekonomik potansiyeli, uluslararası örgütlerdeki aktivitesi ile dünyanın dikkatini her daim üzerine çeken bir ülke görünümündedir. Suudi Arabistan, ekonomik alanda Ortadoğu bölgesindeki başat aktörler arasında yer almaktadır. Ekonomik faaliyetlerini çeşitlendirmeye ve petrole bağımlı bir ekonomik model olmanın ötesine geçme politikaları güden Suudi Arabistan, son yıllarda başta insan sermayesi olmak üzere alt yapı yatırımlarına önem vermekte, petrol dışı sektörler ile özel sektörün ekonomideki payını ve ağırlığını artırmaya çalışmaktadır. 2010 yılı itibariyle GSYH rakamı 443,7 milyar ABD Doları olarak tahmin edilen ve 340 milyar dolarlık dış ticaret hacmine sahip olan Suudi Arabistan G-20 üyesi olup, son yıllarda gerçekleştirdiği reformlar ve petrol gelirlerindeki artışla ekonomisini güçlendirmiştir.

Son yıllarda bölgesel ve küresel sorunların çözümü çabalarında aktif ve yapıcı rol oynama politikası güden Suudi Arabistan, siyasi sorun ve anlaşmazlıkların diyalog yoluyla çözümlenmesi ile barış ve istikrarın tesisi ve muhafazasına önem atfetmektedir. Uluslararası terörizmle mücadeleye aktif olarak katkıda bulunan Suudi Arabistan, aşırılıkla mücadele kapsamında dinler arası diyalog çalışmalarına da öncülük etmektedir.

Türkiye ile Suudi Arabistan arasındaki ikili siyasi ilişkilerde sorun bulunmamaktadır. İlişkiler, bölgede barış ve istikrarın korunması ortak paydasından hareketle, karşılıklı yarar ilkesi uyarınca her alanda önemli gelişmeler kaydetmektedir. Bölgesel ve küresel barış ve istikrarın muhafazasına katkıda bulunmayı hedefleyen Türk ve Suudi dış politika perspektifleri, karşılıklı olarak birbirine destek olmakta ve sinerji yaratmaktadır.

İki ülke arasındaki karşılıklı üst düzey ziyaretler ve Körfez İşbirliği Konseyi ile Türkiye arasında 2008 yılında kurulan stratejik diyalog mekanizması, bölgeye ilişkin çalışmalarda önemli bir itici güç oluşturmaktadır.

Türkiye-Suudi Arabistan ikili ticaret hacmi 2010 yılında 4,66 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Başta Türk müteahhitlik şirketleri olmak üzere, bu ülkede büyük ölçekli iş yapan veya Suudi Arabistan'a ilgi duyan firmalarımızın sayısı her geçen gün artmaktadır. Benzer şekilde, Suudi iş çevrelerinde de Türkiye'ye yönelik ilgi yükselmektedir. 2005 yılından itibaren Türkiye'yi ziyaret eden Suudi turist sayısı her yıl bir önceki yıla kıyasla önemli oranda artmaktadır. 2010 yılında 84.000 olarak gerçekleşen ülkemizi ziyaret eden Suudi turist sayısının, önemli ölçüde artması beklenmektedir.

İki ülke arasında çeşitli alanlarda imzalanmış çok sayıda anlaşma, ilişkilerin hukuki zeminini oluşturmaktadır. İki ülkenin bölge meselelerine bakışları aynı yöndedir. Türkiye ve Suudi Arabistan ikili işbirliğinin yanı sıra, üyesi oldukları Birleşmiş Milletler ve uzman kuruluşları, İslam İşbirliği Örgütü (İİT) gibi uluslararası ve bölgesel örgütler çerçevesinde işbirliğini sürdürmektedirler. İki ülke arasındaki yakın ilişkiler son dönemdeki üst düzey ziyaretlere de yansımaktadır.

Ne var ki, iki ülke ilişkileri siyasi yakınlık, nüfus ve ekonomik performans gibi veriler çerçevesinde değerlendirilmesi gereken potansiyelin çok altında kalmaktadır. Türkiye ve Suudi Arabistan'ın son dönemde yakaladıkları büyüme hızları her iki ülkeyi ekonomik anlamda da birbirlerini daha fazla dikkate almaya zorlamaktadır.

Suudi Arabistan için Türkiye Balkanlar ve Avrupa'ya bir çıkış kapısıdır. Suudi Arabistan ise Türkiye'nin İslam dünyası ve Ortadoğu ülkeleri ile ilişkilerinde stratejik odak noktası bir ülkedir. Türkiye Suudi Arabistan'ı siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlik ile ilgili alanlarda karşılıklı ilişkilerin güçlendirilmesi gereken bir partner olarak görmektedir.

Doğu Akdeniz'in en önemli iki ülkesi olarak dünya ticareti ve enerji transferi bakımından en önemli geçiş noktalarını kontrol noktasında bulunan Türkiye ve Suudi Arabistan Batı Asya, Ortadoğu ve İslam ülkeleri ile Batı dünyası arasındaki ilişkiler bağlamında ekonomik, siyasi jeopolitik ve güvenlik ile ilgili alanlarda ortak çıkarlara sahiptirler. Karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin dünya çapında giderek derinleştiği günümüzde, ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi zorunluluğu, küresel enerji güvenliğine katkı sağlanması, kaçakçılık ve gittikçe artan terörist faaliyetlere karşı mücadele zorunluluğu gibi faktörler göz önüne alındığında, bu bölgelerde ekonomik, sosyal ve siyasi etkileşimin artırılması, barış ve güvenliğin sağlanması her iki ülkenin çıkarları için gereklidir. Ortadoğu'nun en önemli iki ülkesi konumunda bulunan Suudi Arabistan ve Türkiye'nin bölgesel ve küresel barış ve refah için daha geniş ve derin işbirliğine gitmeleri büyük bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Her iki ülke kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara siyasi, ekonomik, diplomatik ve jeostratejik açıdan daha geniş bir perspektif ile bakma ihtiyacı vardır.

Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematığı içerisinde Türkiye - Suudi Arabistan ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, iki ülkenin yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmeleri gerekir.

İki ülkenin geldiği nokta “stratejik işbirliği” olarak tanımlanmaktadır. Yine iki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematığı içerisinde Türkiye - Suudi Arabistan ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Suudi Arabistan Stratejik Diyalog Programı** önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme

Alt Temalar

Afro-Avrasya Bölgesinde Çok Boyutlu Yeni Güvenlik Parametreleri

Ekonomik İşbirliği

Ulaşım ve Lojistik

Çok Boyutlu Güvenlik ve Terörle Mücadele

İİT Üyesi Ülkeler İkili ve Çok Taraflı Kapasite İnşası

Kamu Yönetiminde İnovasyon ve Teknoloji Paylaşımı

Akademik ve Kültürel İşbirliği imkanları

Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

Program Partnerleri

Türkiye : TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi)

Saudi Arabistan : .....

Programın İcra Alanı

Türkiye ve Saudi Arabistan

ETKİNLİKLER / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Basın Toplantıları

Türkiye - Suudi Arabistan Akil Kişiler Kurulu Toplantıları / Çalışmaları

Program bünyesinde; iki tarafı temsilen bölge ve yerel aktörlerden oluşan ekonomi duayenlerinin ağırlıkta olduğu bir “Türkiye - Suudi Arabistan Akil Kişiler Kurulu” oluşturulması ve yılda en az bir defa iki taraflı toplantı yapması ve Program çalışmaları temelinde iki ülke/bölge ilişkileri için yerel merkezli olarak etkileşim ve öneriler üretmesi.

Yuvarlak Masa Toplantıları / Çalışmaları

Çok Taraflı Çalıştaylar / Çalışmalar

Kongre(ler)

Sektör Çalıştayları / Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Eğitimler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Karar Alıcılara Briefing Toplantıları

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TV Programları

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar